„Het Donkere Pad"

DOOR PIET VAN GRAVEN

„Blijf dan nog één maand, Will, als je 't niet over je hart kunt verkrijgen voor onbepaalden tijd bij me te logeeren."

Het was de schatrijke Charles Berford, die de woorden op dringenden, ja bijna smeekenden toon tot zijn vriend William Versey richtte. — Laatstgenoemde schudde treurig het hoofd en zeide: „Ik vind het hartelijk van je, erg hartelijk, oude jongen, maar ik mag niet langer van je gastvrijheid misbruik maken, ik vertrek morgen."

„Veertien dagen dan nog, Will?"

William Versey greep de hand van zijn vriend stevig in de zijne en antwoordde: „Geloof toch niet dat het onhartelijkheid of ondankbaarheid van me is, beste kerel, maar wat zal ik hier nog langer doen? Ik ben hier gekomen om de beide laatste bedrijven van mijn eerste proeve op letterkundig gebied ongestoord te kunnen schrijven. Je weet dat ik de kopij een maand geleden inzond en dat ik nog niets gehoord heb. Ware het iets geweest dat de aandacht verdiende, dan. . . ."

„Dat dèed het Will, dat deed het absoluut. Ik zeg dit niet omdat je mijn vriend bent, maar na de eerste lezing is het mijn eerlijke opinie. Het is een uitstekend stuk werk. Ik geloof zeker dat je dezer dagen een vertegenwoordiger van de „Royal Comedy Association" hier zult krijgen en ze het stuk voor dit seizoen koopen."

Doch Versey scheen niet af te brengen van het denkbeeld dat hij zijn werk zou terugontvangen.

„Blijf dan tot je tenminste iets hebt gehoord," pleitte zijn vriend.

„Kijk eens, Charles," antwoordde hij, „zou jij, als ik rijk was, zooals jij, en jij arm, zooals ik, zou jij dan voor onbepaalden tijd bij mij komen logeeren, met de wetenschap dat je honger zou moeten lijden als ik je dan verzocht te vertrekken? Zou jij dat doen?"

„Maar kerel, dat is immers. . . ."

„Zou jij dat doen?" herhaalde Versey.

En toen zijn vriend niet antwoordde, vervolgde hij:

„Neen beste Charles, dat zou je niet doen. Je zoudt even goed vertrekken, zooals ik morgenochtend. Ik ben je zeer, zeer dankbaar voor de gastvrijheid die je een oud studiemakker zoolang hebt betoond en ik weet dat je 't alleen uit oprechte vriendschap voor mij gedaan hebt, maar heusch, ik moet morgen de wereld in. Mocht je mijn werk terugontvangen, wat wel niet zoo spoedig zal zijn misschien, ik zal je, wanneer ik ergens kamers heb, mijn adres laten weten, dan kun je 't mij doorzenden als je wilt."

„En wat ga je beginnen, denk je?" vroeg Berford.

„Ik weet het nog niet, misschien dat er op een of ander kantoor een plaats voor me te vinden is, of. . . ."

„Maar, beste Versey, daarvoor heb jij toch je graad te Oxford niet behaald, om nu op een of ander kantoor je talent te begraven en. . . ."

„Verondersteld dat ik talent heb," viel Versey hem in de rede, „wat nog absoluut niet gebleken is."

„Het is zoo," antwoordde Berford, „je hèbt talent."

„Ik dank je, Charles," zei Versey hartelijk, „maar van talent alleen kan men niet leven, het moet gewaardeerd en, al klinkt het misschien wat gelijkvloers, het moet betaald worden."

William Versey bleek juist geoordeeld te hebben en het toeval wilde, dat den volgenden morgen, vóór zijn vertrek, zijn tooneelstuk door hem werd terug ontvangen met een beleefden brief van de directie der „Royal Comedy Association."

„Je ziet het, Charles," zei hij treurig, „hier is mijn eersteling. Ik ben nu per slot toch nog zoolang gebleven als jij het laatst voorstelde. Ik heb nu iets gehoord en wel datgene wat ik verwachtte."

Charles Berford antwoordde hem niet. Hij drukte hem de hand en toen hij zijn vriend in de oogen zag bemerkte hij, dat William niettegenstaande zijn stellige uitspraak van den vorigen avond, nog hoop moest hebben gevoed een gunstig antwoord te ontvangen, want de teleurstelling in zijn oogen was zóó intens, dat Berford door medelijden werd aangegrepen. Hij klopte zijn vriend bemoedigend op den schouder.

„Kom, kerel, je schrijft iets anders. Je laat toch den moed niet zakken na zoo'n eersten tegenvaller?"

Doch William scheen volkomen moedeloos thans.

„Neen Charles, ik waag me er niet meer aan. 't Is het werk waarop ik jaren hoopte. 't Zijn ideeën, die jaren in mij leefden. 'k Heb het beste gegeven wat ik had en 't is te licht bevonden. Ik zou aan niets anders kunnen beginnen; nu niet, en nooit.

Als 't succes had gehad, ja dan. . . ."

Een snik brak zijn woorden af. Hij keerde zijn vriend den rug toe en staarde door het venster in het uitgestrekte park, dat de villa omgaf. Tot hij een krachtige hand op zijn schouder voelde en een hartelijke stem hoorde: „Als je me ooit noodig mocht hebben, Will, je weet het: alles wat ik heb staat tot je beschikking."

„Ik weet het, Charles, en ik dank je."

Toen William Versey vertrok en hij beloofd had zijn adres zoo spoedig mogelijk op te geven keek Charles hem nog eenmaal aan en vond nog denzelfden treurigen blik in zijn oogen.

„Je zult me schrijven als je me noodig hebt, Will?"

„Als ik je noodig heb zal ik je schrijven," beloofde hij, doch Charles Berford wist dat hij hem nooit om bijstand schrijven zou. Hij kon met zijn karakter geen geld aannemen zonder de absolute zekerheid te hebben het binnen afzienbaren tijd te kunnen terugbetalen.

DE TOESTAND IN RUSLAND.

Een authentieke foto van een samentreffen tusschen de aanhangers van Lenin en Kerenski op de Newski Prospekt in Petrograd, waarbij op de menigte met machinegeweren werd geschoten. — Wij plaatsen deze foto natuurlijk niet, omdat ze ons uit een fotografisch oogpunt volmaakt zou voorkomen; integendeel. Om de gebeurtenis echter, die erop vereeuwigd is, vormt ze een belangrijk historisch document uit de binnenlandsche geschiedenis van het hedendaagsche Rusland. En om die reden verdient ze zeker een plaats in „Panorama".

Hij zou nooit iets anders van zijn vriend hooren dan dat het hem goed ging.

En zoo was het. Dit bericht ontving hij na een week. William was er in geslaagd als schrijver op een advocatenkantoor een plaats te vinden. Het ging hem overigens goed en hij dankte zijn vriend nogmaals recht hartelijk voor de trouwe vriendschap hem de laatste maanden getoond. Hij voegde zijn adres bij.

Charles Berford kende niet de straat, echter wel de Londensche buurt waarin de straat zich bevond en daaruit kon hij heel gemakkelijk de gevolgtrekking maken dat het wel een zeer spaarzaam betaalde plaats moest zijn, die zijn vriend bekleedde.

„'t Is vreeselijk," dacht Berford, „iemand met zijn gaven gaat onder in zulke omstandigheden."

Het was in den namiddag toen hij den brief ontving en het was in den avond, dat hij nòg met dien brief in de hand, in het park staarde, doch de bezorgde uitdrukking, die eerst op zijn gelaat was, had thans plaats gemaakt voor een blijdere, zooals die is op het gelaat van een man die uit vele moeiten een uitweg gevonden heeft.

Hij schelde.

„Dick," zei hij tot zijn huisknecht, „ik ga wat vroeg naar bed vanavond. Roep mij morgen ochtend half vijf, ik wil met den eersten trein naar de stad."

„Mag ik den directeur spreken?" vroeg Charles Berford op zakelijken toon den jongsten bediende van de „Royal Comedy Association." Hij reikte het jongmensch zijn kaartje over.

Na eenige oogenblikken was hij tegenover den directeur in het eenvoudig, doch smaakvol gemeubelde privé-kantoor gezeten.

„Waarmee kan ik U van dienst zijn, Mr. Berford?"

„U heeft voor eenigen tijd," begon Berford, „kopij voor een tooneelstuk ontvangen, getiteld „Het donkere pad" van Mr. Versey, nietwaar?"

De belangstelling van den directeur scheen voor een goed deel geweken.

„Ja, dat heb ik ontvangen, doorgezien en intusschen weer geretourneerd."

„Zat er niets in? Was 't prulwerk?" vroeg Berford.

„Prulwerk, prulwerk," herhaalde de directeur op den voorzichtigen toon van zakenmenschen. „Dat is een hard woord. Laat me nog eens even bedenken. Neen," zei hij na enkele oogenblikken, „ik heb niet het recht te zeggen dat het prulwerk was. Misschien zat er zelfs wel iets in. Misschien, zeg ik, Mr. Berford, en „misschien" is een leelijk woord voor ons. Het publiek is zeer wispelturig, zéér wispelturig, Mr. Berford en ik mag de verantwoording voor opvoeringen niet op mij nemen bij het woord „misschien." Wanneer ik iets ontvang moet ik bij eerste nauwkeurige lezing kunnen zeggen: „Dàt doet het zeker." Begrijpt U, Mr. Berford, dan neem ik het voor onze rekening."

„En wanneer een ander het voor zijn rekening neemt?"

„Dan, Mr. Berford," antwoordde de directeur, „zou ik het nòg niet doen wanneer het prulwerk was, maar in dit geval zou ik er toe bereid gevonden worden."

„Dan heb ik U een voorstel te doen," zei Berford. „U schrijft Mr. Versey aan mijn adres dat U „Het donkere pad" nog gaarne eens ter inzage wilt ontvangen. U houdt het daarna een week bij U en bericht hem dat U het werk met alle rechten van opvoering enz. van hem koopt voor tachtig pond sterling. Die som overhandig ik U hierbij en alle kosten voor reclame enzoovoort komen voor mijn rekening.

Wat dunkt U?"

„All right Sir, ik neem het aan."

„De schrijver blijft hier echter geheel buiten."

„Natuurlijk," antwoordde de directeur.

* * *

„Zóó gaat het niet langer," sprak William Versey en steunde het moede hoofd in de hand. „Dat doodt mijn geest en maakt mij waanzinnig!" en toch boog hij zich weer over zijn werk: het overschrijven van een echtscheidingsprocedure en schreef... en schreef.

Het was een gebeurtenis in zijn eentonig bestaan, toen hij dien avond een brief ontving, en het verheugde hem het handschrift van zijn vriend Berford te herkennen.

Zonder nieuwsgierigheid opende hij het couvert. Wat zou het ook bevatten?

Hartelijke woorden en een uitnoodiging misschien, die hij toch niet kon aannemen, want hij moest immers negen uur op kantoor zijn tot zes uur s'avonds om lange processen over te schrijven?

Toen hij echter de enveloppe geopend had viel er een andere brief uit, eveneens aan hem geadresseerd aan het adres van zijn vriend Berford en een blos kwam op zijn gelaat en zijn handen beefden, want in kleine sierlijke letters was in den linker bovenhoek op den omslag gedrukt „Royal Comedy Association."

De brief luidde:

Mijnheer,

Vóór eenigen tijd ontvingen wij van U kopij voor een tooneelwerk in vijf bedrijven „Het donkere pad", dat wij U intusschen retourneerden. Het ware ons aangenaam dit manuscript nog eens van U ter nauwkeurige beoordeeling te mogen ontvangen. Wellicht is het beter geschikt dan wij bij eerste lezing veronderstelden. Hoogachtend, enz.

Versey bleef roerloos zitten en staarde met vochtige oogen op de weinige getypte regels. Zou er nu aan zijn ellende een einde zijn? Was het nu gedaan met het geestdoodende kantoorwerk, waarvoor hij nooit geschikt zou worden? Blijde gedachten aan een nieuwe toekomst kwamen in hem op, gedachten, die te schoon waren om ooit werkelijkheid te worden, dacht hij.

Met koortsachtige haast begon hij in zijn koffer te zoeken naar het manuscript en zijn kostjuffrouw was zeer verwonderd haar stillen en in zichzelf gekeerden huurder in den laten avond op vroolijken toon te hooren roepen: „'k Ga nog even een brief posten, juffrouw!"

Toen Versey na een uur [illegible] vond hij den brief